

ÖSSZEFOGLALÓK / ABSTRACTS

(In English: from page 143)

ROVAT: TANULMÁNYOK (peer reviewed)

13–36 » BENCSIK RÉKA ANNA – DR. SCHNIDER DOROTTYA:**Gondolkodásfejlesztés kreatív környezetben – online szabadulósobák a fizikaórára**<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.02>

Írásunk a Genially platformon létrehozott online szabadulósobák fizikaórai alkalmazásának pedagógiai lehetőségeit és szakmódszertani vonatkozásait vizsgálja egy akciókutatás keretein belül. Bemutatójuk a Genially-ban mint interaktív prezentációs eszközben rejlő lehetőségeket a generációs jellemzők fényében, a játékosítás és a szabadulósobák tanórai hatékonyságát alátámasztó kutatásokat, valamint egy részletes szakmódszertani útmutatót nyújtunk a fizika tematikájához illeszkedő online szabadulósobák tervezéséhez és megvalósításához. Célunk megmutatni, hogyan lehet a játékosítás elemeit integrálni a fizikaoktatásba a diákok motivációjának növelése, a fogalmi megértés mélyítése és a problémamegoldó készségek fejlesztése érdekében.

Kulcsszavak: *online szabadulósoba; játékos tanulás; gondolkodásfejlesztés; aktív fizikatanulás; cselekvésközpontú tanulás*

ROVAT: LÁTÓSZÖG

5–12 » KERÉNYI MARI:**Autonómia 2.0**<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.01>

A szerző a négy évvel ezelőtt készített interjújának szereplőit kereste fel ismét. Ezúttal is Braun József, Knausz Imre, Törley Kata és Trencsényi László osztották meg gondolataikat a közoktatásban, az iskola világában tapasztalható autonómiadeficitről. Mi is az autonómia, miben érhető tetten a hiánya, hogyan hat ez a hiány az iskolára és az egész, nagyobb rendszerre és végül: van-e kiút a jelenlegi nehéz helyzetből.

Kulcsszavak: *autonómiadeficit; rendészeti megoldások; szolidaritás; demokrácia; szuverenitás; belső hajtóerők; kíváncsiság; szabadság*

ROVAT: MŰHELY

37–54 » DUNÁS-VARGA ILDIKÓ – KRAICINÉ SZOKOLY MÁRIA:**Fogyatékkal élő személyek foglalkoztatása: pedagógiai relevanciák a munkáltatók nézőpontjairól**<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.03>

A tanulmány kiindulópontja a munkaerőpiaci paradigmaváltás, amely új kompetenciaelvárásokat és kihívásokat teremt. A bevezető rész feltárja a társadalmi és gazdasági kontextust, különös tekintettel a fogyatékkal élő csoportok munkaerőpiaci helyzetére és az őket érintő strukturális akadályokra. A második rész az inkluzív foglalkoztatás gazdasági és társadalmi előnyeit, a magyarországi foglalkoztatási trendeket mutatja be, figyelemmel a munkáltatói attitűdökre és előítéletekre, kiemelve a személyes tapasztalatok attitűdformáló szerepét. A harmadik rész az oktatáshoz és képzéshez való hozzáférés problémáit tárgyalja, kitekintve a pedagógusok attitűdjeire és a felnőttképzés kihívásaira. A kutatás kvantitatív és kvalitatív eredményei alapján a soft skilllek prioritása, a gyakorlati tapasztalatszerzés és a szektorspecifikus kompetenciafejlesztés kiemelt pedagógiai következtetésként jelenik meg. A tanulmány javaslatokat fogalmaz meg az oktatási rendszer különböző szintjein hasznosítható, inkluzivitást erősítő pedagógiai munka kiterjesztése érdekében.

Kulcsszavak: *fogyatékkal élő személyek; inklúzió; oktatás-képzés; munkaerőpiac*

55–82 » KRAUSZ PETRA:**A Silent Book módszertani alkalmazása a gyógypedagógia területén**<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.04>

Jelen tanulmány közoktatási és felsőoktatási intézményekben megvalósuló, a vizuális művészetekhez kapcsolódó módszertan alkalmazási lehetőségeinek, új feladattartalmi egységeinek bemutatását célozza meg a gyógypedagógia területén, a silent book kontextusában. Egy korábbi kutatás folytatásaként vált indokolttá a vizuális művészeti nevelés feladattartalmi strukturáltságának újragondolása. Ezen gyakorlatok gyógypedagógiai szegmensei Sándor Éva munkásságából merítenek, a

vizuális nyelvi elemek és ábrázolás megfogalmazásán keresztül. A tanulmány érinti a vizuális kommunikáció befogadói és alkotói részképességeit és a képkönyvek felépítésének, módszertani alkalmazásának lehetőségeit. Az új elméleti ismeretek gyakorlatba történő adaptálása segíti az alkotóképesség öt szintjének megértését, értelmezését és az alkotói magatartás kialakítását. A módszertani fejlesztés alapja a gyógypedagógus képzést megkezdő hallgatók vizuális kultúra ismereteinek kérdőíves feltérképezése. A felmérés egy longitudinális mérés folytatása, amely az *Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógia Karán* valósul meg. Az új elméleti ismeretek gyakorlati feladattartalmi egységekbe történő adaptálásának és elsajátításának eredményességét, kérdőív segítségével mértem fel. A joggyakorlatok közoktatásban történő alkalmazására is ajánlást tesz a tanulmány, az *Egri Mlinkó István EGYMI; Óvoda; Általános Iskola és Kollégium* intézményében megvalósult program bemutatásával.

Kulcsszavak: *kreativitásfejlesztés; történetmesélés; alkotói magatartás; komplexitás és együtt gondolkodás*

84–98 » PUTZ GERGŐ:

Áltudományos és tudományos tartalmak a tanulás folyamatában – Középkolások attitűdvizsgálata

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.05>

A kutatás célja a középkolások diákok tudományos műveltségének és áltudományos nézeteinek feltárása, valamint összehasonlítása négy évfolyam körében. A vizsgálat központi kérdése annak feltérképezése volt, hogy milyen mértékben képesek a tanulók különbséget tenni tudományos ismeretek és áltudományos állítások között, illetve hogyan változik ez a képesség az iskolai előrehaladással. A felmérés során kérdőíves módszert alkalmaztunk, amely 12 állítást tartalmazott tudományos és áltudományos témákban, ötfokú Likert-skálán mérve a válaszokat. A kérdőív így egyszerre vizsgálta a diákok természettudományos tudását, kritikai gondolkodását és a hiedelmekhez való viszonyát. A minta a szombathelyi Művészeti Szakgimnázium és Technikum 9., 10., 11. és 12. évfolyamának tanulóiból állt, összesen 137 fő részvételével. Az eredmények azt mutatták, hogy a magasabb évfolyamok tanulói általában nagyobb tudományos műveltséggel rendelkeznek, azonban az áltudományos nézetek elutasítása nem mutatott egyértelmű javulást. Bizonyos tévhitek, például az „emberi agy kapacitásának csak kis részén használjuk”, évfolyamtól

függetlenül is széles körben elfogadottak maradtak. Ugyanakkor a klímaváltozás emberi eredetének elfogadása szinte teljes konszenzust mutatott, jelezve, hogy egyes tudományos kérdésekben a közbeszéd és az oktatás erőteljesen formálja a diákok véleményét. A kutatás rámutat arra, hogy a formális oktatás mellett kiemelt jelentősége van a kritikai gondolkodás és a médiatudatosság fejlesztésének. Az eredmények hozzájárulhatnak a természettudományos nevelés hatékonyságának növeléséhez, valamint ahhoz, hogy az iskolai gyakorlatban nagyobb hangsúlyt kapjon az áltudományos nézetek felismerése és tudatos kezelése.

Kulcsszavak: *áltudomány; tudomány; középiskola; évfolyam; összehasonlítás*

ROVAT: PEDAGÓGIAI JELENETEK

99–108 » CSIRMAZ SÁNDOR – HUGYECZ HAJNALKA:

MZ/X, jelentkezz! – Egy iskolai ARISS-kapcsolat története

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.06>

Az írás bemutatja a Mezőberényi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban 2025-ben megvalósult ARISS-kapcsolat pedagógiai és szervezési tapasztalatait. A projektben diákok és tanárok közösen készültek az élő rádiókapcsolatra a Nemzetközi Űrállomással, amelynek során az iskola tanulói kérdéseket tehettek fel az amerikai űrhajósnak, Jonny Kimnek. A több hónapos felkészülési folyamat során hangsúlyos szerepet kaptak a természettudományos ismeretek, az űrkutatás, a rádiótechnika alapjai, valamint a kommunikációs készségek fejlesztése.

Kulcsszavak: *ARISS program; űrkutatás oktatásban; projektpedagógia; élménypedagógia*

ROVAT: SZEMLE (kritikák, ismertetők)

109–112 » SÁRVÁRI KATARINA:

A fenntartható közgazdaságtan oktatásának új horizontjai

HOLCZINGER NORBERT ÉS SÁRVÁRI BALÁZS (2025): *FENNTARTHATÓ KÖZGAZDASÁGTAN – OKTATÓI KÉZIKÖNYV*

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.07>

A recenzió a fenntartható közgazdaságtan oktatásának megújuló megközelítését mutatja be egy oktatói kézikönyv értékelésén keresztül. A bemutatott kötet az elméleti közgazdaságtani alapokat a fenntarthatóság, a

zöld pénzügyek és az interdiszciplináris szemlélet elemeivel kapcsolja össze, miközben részletes módszertani útmutatót nyújt az egyetemi oktatáshoz. A recenzió kiemeli a kézikönyv pedagógiai innovációit és felsőoktatási gyakorlatot megújító potenciálját.

Kulcsszavak: *oktatásmódszertan; paradigmaváltás; fenntartható közgazdaságtan; oktatói kézikönyv*

113–116 » NAGY ÁDÁM – BACSA-BÁN ANETTA:
„Valakivé válni” – Rogers-lábnymok a táborban

DOBOS ORSOLYA – KERESZTY ZSUZSA (2025):
„EGYSZER EGY ISKOLA ELINDULT VISNYÓRA”. *TÁBORAINK*

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.08>

A Carl Rogers Személyközpontú Óvoda és Iskola „Egyszer egy iskola elindult Visnyóra” – *Táboraink* című, 2025-ben megjelent kötete a Carl Rogers Iskola pedagógiai műhelyének gondozásában készülő *Lenyomatok* sorozat második darabja, ezt a kötetet recenzálják a dolgozat szerzői. A recenzió, miközben elismeri a Rogers iskola táboroztatási módszertanának mással nem helyettesíthető értékeit, néhány pontban vitára, diskurzusra kínál egyes alapvetéseket.

Kulcsszavak: *táborozás-táboroztatás; szabadidős szocializációs tér; kötelezettségalapúság*

117–120 » POPELMAJER SANDRA:

Merre tart a színházpedagógia? – Egy tanulmánykötet útmutatásai

KISS GABRIELLA – BETHLENFALVY ÁDÁM (SZERK.): *SZÍNHÁZPEDAGÓGIAI KÖRKÉP*

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.09>

A *Színházpedagógiai körkép* című, Bethlenfalvy Ádám és Kiss Gabriella szerkesztésében megjelent tanulmánykötet recenziója átfogó képet nyújt a hazai színházi nevelés elmúlt évtizedének fejlődéséről és jelenlegi helyzetéről. A kötet különlegessége a kettős megközelítésben rejlik, egyszerre mutatja be a magyarországi színházi gyakorlat történetét, a kortárs

kísérleteket és a pedagógiai szempontokat, így alapvető referenciaként szolgál pedagógusok és kutatók számára.

Kulcsszavak: *színházpedagógia; élményalapú tanulás; részvételi színház; TIE; drámapedagógia*

ROVAT: NAPLÓ

121–124 » TRENCSENYI LÁSZLÓ:

Az alternatív iskolák szellemi tőkéje

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.10>

A szerző a Kereszty Zsuzsa által kezdeményezett, „Alternatív iskolák szellemi tőkéje” címmel meghirdetett konferencia előadásait és hozzászólásait foglalja össze tömören, kulcsgondolatokra fókuszálva, sok idézettel.

Kulcsszavak: *alternatív iskolák; atipikus tehetségek; inklúzió; humanista és demokratikus pedagógia, szabad vita*

125–137 » BODNÁR ILDIKÓ:

Nemzedékek egy pálya vonzásában – Dédnagyapám emlékének ajánlva

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.11>

A szerző írásában dédnagyapja, Belényi Gábor református kántortanító (1874–1955) szakmatörténeti útját követi végig a fellelhető dokumentumok – többek közt a tanító úr írásai, papírra vetett gondolatai – nyomán.

Kulcsszavak: *családtörténet; 19–20. századi oktatástörténet; tanító*

*

B2 » A képekről (Zádori Henrietta)

Arról, hogy mi minden történik a Szikra táborokban

148–B3 » Szerkesztői jegyzet (Kaposi József)

Arról, hogy mit kezdhünk a magunk és mások emlékeivel, fontos tárgyaival, mondataival – életével

B4 » „...sajnos nekünk semmink nincsen...”

Részlet Krasznahorkai László beszédéből az irodalmi Nobel-díj átadásán – Stockholm, 2025. XII. 7.

ABSTRACTS

(Full-texts are in Hungarian!)

SECTION: TANULMÁNYOK (peer reviewed)

13–36 » BENCSIK, RÉKA ANNA – DR. SCHNIDER, DOROTTYA:**Cognitive development in a creative environment – online escape rooms for physics classes**<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.02>

Our paper investigates the pedagogical potential and subject-specific methodological aspects of using online escape rooms created on the Genially platform in physics education within the framework of an action research study. We present the affordances of Genially as an interactive presentation tool in light of students' generational characteristics, review research findings that support the effectiveness of gamification and escape rooms in classroom learning, and provide a detailed methodological guide for the design and implementation of online escape rooms aligned with the physics curriculum. The aim of this study is to demonstrate how elements of gamification can be integrated into physics teaching in order to increase student motivation, deepen conceptual understanding, and develop problem-solving skills.

Keywords: *online escape room; game-based learning; cognitive skills development; active physics learning; experiential learning*

SECTION: LÁTÓSZÖG

5–12 » KERÉNYI, MARI:**Autonomy 2.0**<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.01>

The author revisits the subjects of an interview conducted four years earlier. József Braun, Imre Knausz, Kata Törley, and László Trencsényi once again share their reflections on the persistent deficit of autonomy in public education and in the everyday life of schools. The article explores what educational autonomy entails, what its absence means, how this lack shapes both school operations and the broader educational system, and, finally, whether any viable pathways exist for overcoming the current challenging situation.

Keywords: *autonomy deficit; policing solutions; solidarity; democracy; sovereignty; internal driving forces; curiosity; freedom*

SECTION: MŰHELY

37–54 » DUNÁS-VARGA, ILDIKÓ – KRAICINÉ SZOKOLY, MÁRIA:**Employment of Persons with Disabilities: Pedagogical Relevance from Employers' Perspectives**<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.03>

The study is grounded in the ongoing paradigm shift in the labor market, which introduces new competency requirements and challenges. The introductory section explores the social and economic context, with particular attention to the employment situation of persons with disabilities and the structural barriers they face. The second section presents the economic and social benefits of inclusive employment and examines employment trends in Hungary, focusing on employer attitudes and prejudices, while highlighting the role of personal experience in shaping these attitudes. The third section addresses issues related to access to education and training, with an outlook on teachers' attitudes and the challenges of adult education. Based on quantitative and qualitative research findings, the prioritization of soft skills, practical experience, and sector-specific competence development emerges as key pedagogical implications. The study formulates recommendations for extending pedagogical practices that enhance inclusivity across various levels of the education system.

Keywords: *persons with disabilities; inclusion; education and training; labor market*

55–82 » KRAUSZ, PETRA:**Application of the silent book method in the field of special education**<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.04>

This study aims to present the methodological applications and new task units of visual arts in public education and higher education institutions in the field of special education, in the context of silent books. As a continuation of previous research, it became necessary to rethink the structure of visual arts education tasks. The special education segments of these exercises draw on the work of Éva Sándor, through the formulation of

visual language elements and representation. Furthermore, it builds on the receptive and creative abilities of visual communication and the possibilities of picture book structure and methodological application. The adaptation of new theoretical knowledge into practice helps to understand and interpret the five levels of creativity and to develop creative behavior. This research is based on a questionnaire that maps the visual culture knowledge of students starting their special education training. The survey is a continuation of a longitudinal study conducted at the Faculty of Education of Eszterházy Károly Catholic University. I used a questionnaire to assess the effectiveness of adapting and teaching new theoretical knowledge in practical task units among students. The study also makes recommendations for the methodological application of good practices in public education, which was implemented at the Egri Mlinkó István EGYMI, Kindergarten, Primary School, and Boarding School.

Keywords: *creativity development; storytelling; creative behavior; complexity; and collaborative thinking*

84–98 » PUTZ, GERGŐ:

Pseudoscience in school – An examination of the scientific literacy of secondary school students

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.05>

The aim of the research was to explore and compare the scientific literacy and pseudoscientific views of high school students across four grades. The central question of the study was to map the extent to which students are able to distinguish between scientific knowledge and pseudoscientific statements, and how this ability changes with school progress. The survey used a questionnaire containing 12 statements on scientific and pseudoscientific topics, with responses measured on a five-point Likert scale. The questionnaire thus examined students' knowledge of natural sciences, critical thinking, and attitudes toward beliefs. The sample consisted of 137 students in grades 9, 10, 11, and 12 at the Szombathely Art High School and Technical College. The results showed that students in higher grades generally had greater scientific literacy, but there was no clear improvement in the rejection of pseudoscientific views. Certain misconceptions, such as "we only use a small part of our brain's capacity," remained widely accepted regardless of grade level. At the same time, there was almost complete consensus on the human origins of climate change, indicating that public discourse and

education strongly shape students' opinions on certain scientific issues. The research highlights that, in addition to formal education, the development of critical thinking and media awareness is of paramount importance. The results may contribute to increasing the effectiveness of science education and to placing greater emphasis on the recognition and conscious handling of pseudoscientific views in school practice.

Keywords: *pseudoscience; science; high school; class; comparison*

SECTION: PEDAGÓGIAI JELENETEK

99–108 » CSIRMAZ, SÁNDOR – HUGYECZ, HAJNALKA:

MZ/X, Come In! – The Story of a School ARISS Contact

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.06>

The article presents the pedagogical and organizational experiences of the ARISS contact conducted in 2025 at Sándor Petőfi Lutheran Grammar School in Mezőberény. In the project, students and teachers worked together to prepare for the live radio communication with the International Space Station, during which the students were able to ask questions to NASA astronaut Jonny Kim. Throughout the several months of preparation, students engaged with scientific topics, space exploration, the basics of radio technology, and the development of communication skills.

Keywords: *ARISS program; space education; project-based learning; experiential learning*

SECTION: SZEMLE (kritikák, ismertetők)

109–112 » SÁRVÁRI, KATARINA:

New horizons for teaching sustainable economics

HOLCZINGER NORBERT ÉS SÁRVÁRI BALÁZS (2025): *FENNTARTHATÓ KÖZGAZDASÁGTAN – OKTATÓI KÉZIKÖNYV*

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.07>

The review presents a renewed approach to teaching sustainable economics through an evaluation of a teacher's handbook. The volume combines theoretical economics with elements of sustainability, green finance, and an interdisciplinary approach, while providing detailed methodological guidance for university teaching. The review highlights the pedagogical innovations of the handbook and its potential to renew higher education practice.

Keywords: *educational methodology; paradigm shift; sustainable economics; teacher's manual*

113–116 » NAGY, ÁDÁM – BACSA-BÁN, ANETTA:

"Becoming Someone" – Rogers' Footprints in the Camp

DOBOS ORSOLYA – KERESZTY ZSUZA: „EGYSZER EGY ISKOLA ELINDULT VISNYÓRA”. TÁBORAINK

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.08>

The authors of this paper are reviewing the volume titled: "Once Upon a Time, a School Set Off for Visnyó" – Our Camps, published in 2025. This volume is the second piece in the *Lenyomatok* (Imprints) series, produced under the pedagogical guidance of the Carl Rogers School. While the review acknowledges the irreplaceable value of the Carl Rogers School's camping methodology, the authors offer a few key points for debate and discourse regarding certain fundamental principles.

Keywords: *camping-camps; leisure socialization space; obligation-based approach*

117–120 » POPELMAJER, SANDRA:

Where is Theatre Pedagogy Heading? – Guidelines from a Volume of Studies

KISS GABRIELLA – BETHLENFALVY ÁDÁM (SZERK.): SZÍNHÁZPEDAGÓGIAI KÖRKÉP

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.09>

The review of the study volume titled *Panorama of Theatre Pedagogy*, edited by Ádám Bethlenfalvy and Gabriella Kiss, provides a comprehensive overview of the development and current status of Hungarian Theatre in Education (TIE) over the past decade.. The volume's distinctiveness lies in its dual approach: it simultaneously presents the history of Hungarian theatre practice, contemporary experiments, and pedagogical perspectives, thus serving as a fundamental reference for educators and researchers.

Keywords: *theatre pedagogy; experiential learning; participatory theatre; TIE (theatre in education); drama pedagogy*

SECTION: NAPLÓ

121–124 » TRENCSENYI, LÁSZLÓ:

The intellectual capital of alternative schools

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.10>

The author summarizes the presentations and contributions of the conference entitled "The Intellectual Capital of Alternative Schools", initiated by Zsuzsa Kereszty – concisely, focusing on key ideas and with many quotes.

Keywords: *alternative schools; atypical talents; inclusion; humanistic and democratic pedagogy, free debate*

125–137 » BODNÁR, ILDIKÓ:

Generations in the attraction of a career – Dedicated to the memory of my great-grandfather

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.11>

In his writing the author traces the professional history of his great-grandfather, Gábor Belényi, a Reformed cantor and teacher (1874–1955), based on available documents – including the teacher's written thoughts.

Keywords: *family history; 19th–20th century educational history; teacher*

*

B2 » About the pictures (Zádori, Henrietta)

About the many things that happen in the Szikra camps

148–B3 » Editor's Note (Kaposi, József)

About what we can do with our own and others' memories, important objects, sentences – lives

B4 » "...unfortunately; we have no message to give..."

Excerpt from László Krasznahorkai's speech at the Nobel Prize in Literature award ceremony – Stockholm, XII. 7. 2025